

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

1. **Λάθος**, «ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίους»
2. **Σωστό**, «ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης.»
3. **Λάθος**, «Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν,»
4. **Σωστό**, «οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὄπλοις βιαζόμενος »
5. **Λάθος**, «προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἄλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς.»

B1. Χαρακτηριστικά Αλεξάνδρου: κοινὸς θεόθεν ἀρμοστής καὶ διαλλακτής

Σύμφωνα με τον Πλούταρχο, ο Αλέξανδρος πρόβαλε την πεποίθηση πως εκπλήρωνε μια θεϊκή αποστολή για:

- την επιβολή μιας οικουμενικής τάξης πραγμάτων (ἀρμοστής= ρυθμιστής)
- τη συμφιλίωση όλων των λαών (διαλλακτής= συμφιλιωτής)

Όλοι οι λαοί θα ζούσαν ισότιμα και δε θα αισθάνονταν κάποιος ότι είναι υποταγμένοι σε άλλους, πράγμα που θα γεννούσε εξεγέρσεις, και συνωμοσίες από τη μία πλευρά αλλά και τιμωρητικές συμπεριφορές από τη μεριά του κατακτητή. Η αυτοπαρουσίαση του Αλεξάνδρου ως απεσταλμένου του θεού εξυπηρετούσε στο να γίνει αποδεκτή η πολιτική του στον ελληνοασιατικό κόσμο. Επίσης, επέτρεπε στους κατακτημένους λαούς να λατρεύουν τους θεούς τους, εφαρμόζοντας μια πολιτική θρησκευτικής ανεκτικότητας που ενίσχυε τη συνοχή του κράτους και ταυτόχρονα τον πολυπολιτισμικό της χαρακτήρα.

Επιδίωκε να εντάσσονται ειρηνικά στο κράτος του οι φυλές και οι λαοί που συναντούσε κατά την εκστρατεία του, αλλά όσους δεν έπειθε να ενωθούν μαζί του χωρίς αντίσταση τους κατακτούσε με τη δύναμη των όπλων.

Για την εκπλήρωση του προγράμματος του πρόβαλε και επέβαλε σε όλους, μεταξύ άλλων, μια νέα αντίληψη για την πατρίδα. Σύμφωνα με αυτή, θα έπρεπε όλοι να θεωρούν ως πατρίδα τους την οικουμένη, και όχι μόνο την πόλη από την οποία προέρχονταν. Η αγάπη προς την **πατρίδα** συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδέεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρωπίνης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. (σχόλιο Φακέλου Υλικού «**πατρίς**», σελ. 194)

Μάλιστα, ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται εδώ σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα **πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης**. Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε καινούργιες αξίες, που υπονόμισαν τις αξίες των πόλεων-κρατών και στο ηθικόπολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχούσε στη μικρή κλίμακα μιας πόλης και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη. (σχόλιο Φακέλου Υλικού «**οίκουμένη**», σελ. 194)

Πιο συγκεκριμένα, επιδίωξε να αναμείξει τους διαφορετικούς τρόπους ζωής, τα ήθη και τα έθιμα, προκειμένου όλοι μαζί να αποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο. Η ανάμειξη διαφορετικών τρόπων ζωής αφορούσε ακόμα και τους τρόπους ένδυσης και διατροφής. Επίσης, ενθάρρυνε ή οργάνωνε μεικτούς γάμους για τη συμφιλίωση Ελλήνων και Περσών. Η ανάμειξη των τρόπων ζωής, των ηθών, των εθίμων, αλλά και η ανάμειξη πληθυσμών με την πραγματοποίηση μεικτών γάμων **παρομοιάζεται** με την ανάμειξη οίνου και νερού σε ένα μεγάλο συμποσιακό αγγείο.

B2. Οι μαθητές αναμένεται να αξιοποιήσουν τα παρακάτω στοιχεία από το αρχαίο διδαγμένο και το παράλληλο κείμενο.

Αρχαίο διδαγμένο κείμενο: Πλούταρχος, *Περί Αλεξάνδρου τύχης και άρετῆς*, 6 329A-C

- «πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας»
- «εἷς δὲ βίος ἦ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου»
- «νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης»
- «ὥσπερ ὄναρ ἢ εἶδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας» (+σχόλια Φακέλου Υλικού «**πολιτεία**», «**εὐνομία**», σελ. 194)

Παράλληλο κείμενο: Μάρκος Αυρήλιος, *Τὰ εἰς ἑαυτὸν*, 10,6

- «Εἶμαι μέρος ενός συνόλου που υπακούει σε φυσικούς νόμους.»
- «Δεύτερο, ὅτι «με συνδέει μια συγγένεια με τα ομοειδή μέρη».
- «Και ἐφ' ὅσον με συνδέει ἕνα εἶδος συγγένειας με τους συνανθρώπους μου δεν θα πράξω τίποτε το ακοινώνητο, κι ἀκόμη περισσότερο, θα κατευθύνω κάθε μου παρόρμηση προς το κοινωνικό συμφέρον, συγκρατώντας κάθε αντίθετη παρόρμηση.»

B3.

- α) ένταση
- β) προαιρετική
- γ) κράση
- δ) πληθυσμού
- ε) χρήσης

B4.

- 1-γ
- 2-α
- 3-β
- 4-α
- 5-α

Γ1. Οι αρχηγοί στη Σάμο και ιδιαίτερα ο Θρασύβουλος, που είχε πάντα την ίδια άποψη, όταν άλλαξε την πολιτική κατάσταση, ώστε να επιστρέψει από την εξορία ο Αλκιβιάδης, και τελικά με απόφαση της συνέλευσης του λαού έπεισε το πλήθος των στρατιωτών, και αφού αυτοί αποφάσισαν με ψηφοφορία για τον Αλκιβιάδη επιστροφή από την εξορία και αμνηστία, ο Θρασύβουλος αφού έπλευσε/ταξίδεψε με καράβι στον Τισσαφέρνη, έφερε στην Σάμο τον Αλκιβιάδη, επειδή πίστευε ότι μοναδική σωτηρία ήταν αν τους αποσπάσει τον Τισσαφέρνη από τους Πελοποννησίους.

Γ2. Σκοπιμότητες στις ενέργειες του Αλκιβιάδη:

Ο Αλκιβιάδης θέλει

- Να φοβίσει τους ολιγαρχικούς στην Αθήνα.
- Να διαλυθούν οι ολιγαρχικές οργανώσεις.
- Να ενισχύσει τη θέση του στους στρατιώτες της Σάμου και να τους ενθαρρύνει.
- Να αρχίσουν οι εχθροί να έχουν αμφιβολίες για τον Τισσαφέρνη και να χάνουν τις ελπίδες τους.

Γ3. α.

πλήθος: τοῖς πλήθεσι(ν)

ιδίαν: ιδιαιτέραν / ιδιωτέραν

πολλά: πλεῖστα

ἐαυτοῦ: ὑμᾶς αὐτάς

ὑπαρχουσῶν: τῶν ὑπαρχόντων

ἐλπίδας: τῆ ἐλπίδι

Γ3. β.

ἔπεισε: πέπεικε

ψηφισαμένων: ἐψηφισμένων

πλεύσας: πεπλευκώς

κατήγεν: καταγήοχε(ν) / κατήχε(ν)

Γ4. α.

τὰ πράγματα: αντικείμενο στο ρήμα «μετέστησε».

ἄδειαν: αντικείμενο στο «ψηφισαμένων».

ὡς τὸν Τισσαφέρην: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε πρόσωπο στο «πλεύσας».

ἐκκλησίας: υποκείμενο της μετοχής «γενομένης», γενική απόλυτη.

οἴκοι: επίρρημα, επιρρηματικός προσδιορισμός στάση σε τόπο στο «ἔχοντες».

τῶν μελλόντων: επιθετική μετοχή, ως γενική αντικειμενική, ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός στο «ἐλπίδας».

τῷ Τισσαφέρνει: δοτική αντικειμενική στο «οἱ πολέμιοι».

Γ4. β.

πλεύσας: χρονική επιρρηματική μετοχή, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο Θρασύβουλος. Αναλύεται σε αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση: ἐπεὶ / ἐπειδὴ Θρασύβουλος ἔπλευσε.